PIERWSZA ŁAWKA · NAJCZĘSTSZE ZADANIA MATURALNE · PP · JĘZYK POLSKI · MATURA 2027 · POZIOM PODSTAWOWY

E. Test historycznoliteracki: od Młodej Polski do współczesności

Część 2. arkusza PP – zadania do utworów od Młodej Polski do współczesności: Wesele, Przedwiośnie, Ferdydurke, Rok 1984, Inny świat, Tango, Zdążyć przed Panem Bogiem, poezja Tetmajera; postawa bohatera, pojęcie z lektury, symbol, tekst krytyczny. Sześć kart: wzorcowe odpowiedzi i zasady oceniania CKE, trening, zadania na poziomie matury, zadania trudniejsze i test w grupach A i B – z kluczem i zasadami oceniania.

Karta	Temat	Zadania
1	**Test historycznoliteracki: od Młodej Polski do współczesności – jak rozwiązywać i jak oceni to CKE** Wzorcowe odpowiedzi, pułapki, rozgrzewka	4 zad. 12 pkt
2	**Test historycznoliteracki: od Młodej Polski do współczesności – trening** Zadania krok po kroku	5 zad. 21 pkt
3	**Test historycznoliteracki: od Młodej Polski do współczesności – zadania na poziomie matury** Polecenia i punktacja jak w arkuszach CKE 2025–2026	4 zad. 8 pkt
4	**Test historycznoliteracki: od Młodej Polski do współczesności – zadania trudniejsze** Dla ambitnych – nietypowe ujęcia tego samego typu	3 zad. 6 pkt
5	**Test: Test historycznoliteracki: od Młodej Polski do współczesności – grupa A** 25 minut · 12 pkt	6 zad. 12 pkt
6	**Test: Test historycznoliteracki: od Młodej Polski do współczesności – grupa B** 25 minut · 12 pkt	6 zad. 12 pkt

JAK KORZYSTAĆ Z ZESTAWU

- Karta 1 pokazuje, jak CKE ocenia ten typ zadań (co daje punkty, typowe uwagi z zasad oceniania) oraz wzorcowe odpowiedzi.
- Karty 2–4 prowadzą od treningu, przez zadania na poziomie matury, do zadań trudniejszych.
- Karty 5 i 6 to równoległy test (grupa A i B) z punktacją jak na maturze.
- Klucz zawiera odpowiedzi, przykładowe realizacje i zasady oceniania w stylu CKE 2026.
- Osobny plik „Powtórka" zbiera wzorce odpowiedzi, typowe błędy ze sprawozdań CKE i test „Sprawdź się".

Materiał oryginalny – żadne zadanie ani tekst nie jest kopią materiałów CKE. Podstawa programowa LO i technikum w brzmieniu z 2024 r. (Dz.U. 2024 poz. 1019). Wymagania: I.1.1, I.1.3–I.1.5, I.1.7–I.1.9, I.1.12–I.1.13, I.1.15, I.2.2. Częstość na maturze: blok do utworów od Młodej Polski do współczesności jest w każdym z 10 arkuszy PP 2022–2026 (do 8 pkt); Wesele, Rok 1984, Tango i wiersze Tetmajera – po 4 razy, Ferdydurke, Inny świat, Przedwiośnie i Zdążyć przed Panem Bogiem – po 2 razy. Do użytku własnego i pracy z własnymi uczniami.

Test historycznoliteracki: od Młodej Polski do współczesności – jak rozwiązywać i jak oceni to CKE

Wzorcowe odpowiedzi, pułapki, rozgrzewka

Imię i nazwisko: ..... Data: ..... Wynik: ..... / 12 pkt

PRZYPOMNIJ SOBIE

- **Gdzie w arkuszu?** Druga część testu historycznoliterackiego: utwory od Młodej Polski do współczesności, razem **najwyżej 8 pkt**. CKE drukuje fragment (także utworów chronionych), wywiad, tekst krytyczny albo okładkę i pyta o sens sceny, postawę bohatera, pojęcie z lektury lub związek z epoką. W naszych materiałach utwory chronione przedstawiamy w **streszczeniach scen** – na maturze dostaniesz tekst.

Lektura	Ile razy w arkuszach PP 2022–2026	O co pytano
Wesele	4	relacja inteligencja–chłopi, symbol złotego rogu, osoby dramatu
Rok 1984	4	nowomowa, antyutopia, nazwa ministerstwa, okładka książki
Tango	4	plakat, Artur a bohater romantyczny, forma i śmierć, spór pokoleń
poezja Tetmajera	4	dekadentyzm, nastrój, środki wyrazu
Ferdydurke, *Inny świat*, *Przedwiośnie*, *Zdążyć przed Panem Bogiem*	po 2	forma; postawa więźnia i narratora; poglądy Baryki; pamięć Edelmana

- **Pojęcia, o które pyta CKE – znaj definicję i przykład:** dekadentyzm (poczucie schyłku, bezsilności, zwątpienia), symbolizm, impresjonizm, chłopomania; forma, gęba, pupa, upupianie (Gombrowicz); antyutopia, nowomowa, dwójmyślenie, Wielki Brat (Orwell); łagier, „inny świat” (Herling-Grudziński); reportaż, dwa plany czasowe (Krall); groteska (Mrożek, Gombrowicz).
- **Postawa bohatera** – nazwij ją jednym–dwoma słowami (np. rozczarowanie, cynizm, bunt, konformizm) i wskaż zachowanie, które ją pokazuje. Odpowiedź „bohater czuje się źle” jest nieprecyzyjna – 0 pkt.
- **Fragment a cała lektura.** Pytania do lektur czytanych w całości (*Wesele*, *Przedwiośnie*, *Rok 1984*, *Tango*, *Zdążyć przed Panem Bogiem*) wymagają znajomości zakończenia i losów bohaterów; przy *Ferdydurke* i *Innym świecie* (fragmenty) wystarczą sceny powszechnie omawiane – ale pomyłka w nich też daje 0 pkt.
- **Tekst krytyczny + lektura** (np. esej, wywiad): najpierw ustal tezę krytyka własnymi słowami, potem sprawdź ją na przykładzie z lektury. Punkt jest za **związek** tezy z konkretnym zdarzeniem, nie za streszczenie.

- **Formy odpowiedzi:** „Rozstrzygnięcie: … Uzasadnienie: …”; „Wyjaśnij na podstawie fragmentu…” – bez cytatów w miejsce wyjaśnienia; „Wyjaśnij sens…” – powiedz, co coś **znaczy** w utworze, a nie tylko, co się dzieje.

PRZYKŁADY Z WYJAŚNIENIEM

Przykład 1. Wyjaśnij, na czym polega postawa dekadencka. Podaj jej dwie cechy.
Dekadentyzm to postawa ludzi końca XIX wieku, którzy czują schyłek cywilizacji i wartości: 1) pesymizm i zniechęcenie do działania, poczucie bezsilności; 2) ucieczka od rzeczywistości – w sztukę, nirwanę, marzenie, zmysłowość.
Za co CKE daje punkt: za cechy postawy odniesione do tekstu, a nie za ogólnik „smutek”.

Przykład 2. Wyjaśnij, czym jest „gęba” w *Ferdydurke* Witolda Gombrowicza.
„Gęba” to forma narzucona człowiekowi przez innych – sposób, w jaki inni go widzą i do którego musi się dopasować. Pimko „przyprawia” trzydziestoletniemu Józiowi gębę ucznia i Józio zaczyna zachowywać się jak uczniak.
Jak myśleć: pojęcie + przykład sceny w jednym–dwóch zdaniach.

Przykład 3. Rozstrzygnij, czy Cezary Baryka z *Przedwiośnia* przyjmuje w finale gotowy program polityczny. Uzasadnij odpowiedź.
Nie. W zakończeniu Cezary idzie z komunistami w pochodzie robotników ku Belwederowi, ale „wyszedł z szeregów robotników i parł oddzielnie” – nie utożsamia się w pełni ani z komunistami, ani z programem Gajowca; zakończenie pozostaje otwarte.
Jak myśleć: „na podstawie całej lektury” – odwołaj się do zakończenia; błąd (np. „wstępuje do partii komunistycznej”) = 0 pkt.

ZADANIA

Zadanie 1. Przyporządkuj pojęcia lekturom, w których są kluczowe. Wpisz litery. ___ / 5 pkt

1. gęba i pupa	a) *Wesele*
2. dwójmyślenie	b) *Przedwiośnie*
3. chochoł i złoty róg	c) *Ferdydurke*
4. szklane domy	d) *Rok 1984*
5. łagier i „dom swidanij”	e) *Inny świat*

1 ____ 2 ____ 3 ____ 4 ____ 5 ____

Zadanie 2. Uzupełnij zdania o epokach. ___ / 3 pkt

dekadentyzmem chłopomania antyutopią utopią pozytywizmem

1. Poczucie schyłku, zniechęcenie i ucieczka w nirwanę to cechy postawy nazywanej _____.
2. Fascynacja inteligencji wsią i kulturą chłopską na przełomie XIX i XX wieku to _____.
3. Świat przyszłości przedstawiony jako koszmar totalitarny to gatunek zwany _____.

Test historycznoliteracki: od Młodej Polski do współczesności – trening

Zadania krok po kroku

KARTA 2/6

Imię i nazwisko: ..... Data: ..... Wynik: ..... / 21 pkt

Zadanie 1. Przeczytaj fragment utworu i wykonaj zadania.

___ / 6 pkt

Kazimierz Przerwa-Tetmajer, *Któż nam powróci…*

Któż nam powróci te lata stracone
Bez wiosennego w wiośnie życia nieba?…
Wołają na nas, że w złą idziem stronę
Precz o świat troskę rzucając powinną,
A czy pytają się nas, co nam trzeba,
I czyśmy mogli obrać drogę inną?

Kto z was policzył te gorzkie godziny
Daremnych pragnień, żrących naszą duszę?
Kto zmierzył smutku naszego głębiny
Bez dna i brzegu? Kto wie, jakie ducha
Niepodległego straszne są katusze,
Gdy zerwać swego nie może łańcucha?

Spójrzcie nam w mózgi: zgryzły je, strawiły
Wrodzone ludziom daremne pragnienia.
Wołacie na nas: «Jesteśmy bez siły,
Dajcie nam słowa wiary i otuchy» — —
A nam któż daje słowa pocieszenia?
A któż mdlejące nasze wzmacnia duchy?

Któż nam powróci te lata stracone
Bez wiosennego w wiośnie życia nieba?…
Chcecie w nas widzieć dźwignię i obronę,
żądacie od nas zbawień i pomocy,
Lecz my, z waszego wykarmieni chleba,
Jak wy, nie mamy odwagi i mocy.

Kazimierz Przerwa-Tetmajer, *Któż nam powróci…*, całość; tekst według wydania w serwisie wolnelektury.pl (domena publiczna).

1.1. Określ, kto jest podmiotem lirycznym wiersza i do kogo się zwraca. Wskaż wyrazy, które o tym świadczą.

___ / 2 pkt

Podgląd • Pierwsza Ławka

1.2. Wypisz dwa pytania retoryczne i wyjaśnij, jaką funkcję pełnią w wierszu. ___ / 2 pkt

1.3. Wyjaśnij, jak podmiot odpowiada na zarzut, że młodzi „w złą idą stronę". Odwołaj się do ostatniej strofy. ___ / 2 pkt

Zadanie 2. Przeczytaj streszczenie sceny z lektury i wykonaj zadania. ___ / 4 pkt

***Rok 1984* – Dwie Minuty Nienawiści**

Codziennie pracownicy Ministerstwa Prawdy, wśród nich Winston Smith, zbierają się przed wielkim teleekranem na Dwie Minuty Nienawiści. Seans zaczyna się przeraźliwym zgrzytem. Na ekranie pojawia się twarz Emmanuela Goldsteina – dawnego przywódcy, którego Partia ogłosiła zdrajcą i wrogiem numer jeden. Goldstein wygłasza krytykę Partii, a za jego plecami maszerują szeregi żołnierzy Eurazji.

Po kilkunastu sekundach sala wybucha. Ludzie podrywają się z krzeseł, krzyczą, rzucają przedmiotami w ekran. Twarz Goldsteina zamienia się w beczącą owcę, potem w żołnierza, który zdaje się biec prosto na widzów – i wtedy ekran wypełnia spokojne oblicze Wielkiego Brata, a pod nim pojawiają się hasła Partii. Tłum długo i rytmicznie skanduje skrót jego imienia.

Winston krzyczy razem ze wszystkimi. Z przerażeniem zauważa, że nienawiść ogarnia go wbrew woli, a zarazem daje się przenosić z jednego celu na drugi: przez chwilę kieruje ją przeciwko Wielkiemu Bratu, potem przeciw ciemnowłosej dziewczynie siedzącej za nim. Uczucie jest prawdziwe, ale jego przedmiot wybiera Partia.

Streszczenie sceny przygotowane na potrzeby zestawu – George Orwell, *Rok 1984*, cz. I, rozdz. 1.

2.1. Wyjaśnij, czemu służy w Oceanii codzienny rytuał Dwóch Minut Nienawiści. ___ / 2 pkt

2.2. Wyjaśnij, dlaczego zachowanie Winstona w czasie seansu jest niepokojące także dla niego samego. ___ / 2 pkt

Podgląd • Pierwsza Ławka

Zadanie 3. Przeczytaj tekst i wykonaj zadania. ___ / 4 pkt

Forma u Gombrowicza

Bohater Gombrowicza nigdy nie jest po prostu sobą. Kiedy tylko pojawi się drugi człowiek, zaczyna się teatr: jeden narzuca drugiemu rolę, a ten, zamiast się bronić, odgrywa ją coraz gorliwiej. Szkoła, dom „nowoczesnych" mieszczan i ziemiański dwór różnią się tylko kostiumem – wszędzie obowiązuje jakaś forma, która mówi, jak siedzieć, co czuć i co mówić.

Dlatego ucieczka przed formą jest w *Ferdydurke* skazana na porażkę. Można uciec z jednej formy – ale tylko w inną.

Tekst przygotowany do zestawu.

3.1. Wyjaśnij własnymi słowami, na czym według autora tekstu polega „forma". ___ / 1 pkt

3.2. Podaj przykłady trzech środowisk z *Ferdydurke*, o których mowa w tekście, i przy każdym jedną formę, która w nim obowiązuje. ___ / 3 pkt

Zadanie 4. Przyporządkuj bohaterom postawy. Wpisz litery. ___ / 4 pkt

1. Poeta w *Weselu*	a) jałowy cynizm, obojętność
2. Cezary Baryka po rzezi w Baku	b) marzenie o wielkich czynach i bezsilność wobec codzienności
3. Winston Smith na początku powieści	c) ukryty bunt wobec systemu
4. Parsons w *Roku 1984*	d) ślepe posłuszeństwo i samooskarżenie

1 ____ 2 ____ 3 ____ 4 ____

Zadanie 5. Przeczytaj odpowiedź ucznia na polecenie „Wyjaśnij, czym jest chochoł w *Weselu*". Wskaż, dlaczego egzaminator przyznaje 0 pkt, i zapisz poprawną odpowiedź. ___ / 3 pkt

Odpowiedź ucznia: „Chochoł to postać z lasu, która przynosi Jaśkowi złoty róg i każe zwołać powstanie".

Podgląd • Pierwsza Ławka

Test historycznoliteracki: od Młodej Polski do współczesności – zadania na poziomie matury

Polecenia i punktacja jak w arkuszach CKE 2025–2026

KARTA 3/6

Imię i nazwisko: ..... Data: ..... Wynik: ..... / 8 pkt

Zadanie 1. Przeczytaj fragment utworu i wykonaj zadania.

___ / 4 pkt

Stanisław Wyspiański, *Wesele*

POETA
Duch się w każdym poniewiera,
że czasami dech zapiera;
tak by gdzieś het gnało, gnało,
tak by się nam serce śmiało
do ogromnych, wielkich rzeczy,
a tu pospolitość skrzeczy,
a tu pospolitość tłoczy,
włazi w usta, uszy, oczy;
duch się w każdym poniewiera
i chciałby się wydrzeć, skoczyć,
ręce po pas w krwi ubroczyć,
ramię rozpostrzeć szeroko,
wielkie skrzydła porozwijać,
lecieć, a nie dać się mijać;
a tu pospolitość niska
włazi w usta, ucho, oko; — —
[…]

POETA
My jesteśmy jak przeklęci,
że nas mara, dziwo nęci,
wytwór tęsknej wyobraźni
serce bierze, zmysły drażni;
że nam oczy zaszły mgłami;
pieścimy się jeno snami,
a to, co tu nas otacza,
zdolność nasza przeinacza:
w oczach naszych chłop urasta
do potęgi króla Piasta!

GOSPODARZ
A bo chłop i ma coś z Piasta,
coś z tych królów Piastów — wiele!
— Już lat dziesięć pośród siedzę,
sąsiadujemy o miedzę.
Kiedy sieje, orze, miele,
taka godność, takie wzięcie;
co czyni, to czyni święcie;
godność, rozwaga, pojęcie.
A jak modli się w kościele,
taka godność, to przejęcie;
bardzo wiele, wiele z Piasta;
chłop potęgą jest i basta.

Stanisław Wyspiański, *Wesele*, akt I, scena 24, fragmenty; tekst według wydania w serwisie wolnelektury.pl. *ubroczyć* – zbroczyć, zakrwawić; *mara* – przywidzenie; *dziwo* – cud; *wzięcie* – tu: postawa, sposób bycia (domena publiczna).

1.1. Na podstawie przytoczonego fragmentu wyjaśnij, co Poeta rozumie przez „pospolitość” i dlaczego ona go przytłacza.

___ / 1 pkt

Podgląd • Pierwsza Ławka

CO JESZCZE JEST W ŚRODKU

Matura 2027 z polskiego (poziom podstawowy) – najczęstsze zadania: Test historycznoliteracki: od Młodej Polski do współczesności

Podgląd pokazał 8 z 26 stron. Pełna wersja: 26 stron A4, PDF do druku i DOCX do edycji.

- Karta 1: Test historycznoliteracki: od Młodej Polski do współczesności – jak rozwiązywać i jak oceni to CKE – 4 zadania, 12 pkt
- Karta 2: Test historycznoliteracki: od Młodej Polski do współczesności – trening – 5 zadań, 21 pkt
- Karta 3: Test historycznoliteracki: od Młodej Polski do współczesności – zadania na poziomie matury – 4 zadania, 8 pkt
- Karta 4: Test historycznoliteracki: od Młodej Polski do współczesności – zadania trudniejsze – 3 zadania, 6 pkt
- Karta 5: Test: Test historycznoliteracki: od Młodej Polski do współczesności – grupa A – 6 zadań, 12 pkt
- Karta 6: Test: Test historycznoliteracki: od Młodej Polski do współczesności – grupa B – 6 zadań, 12 pkt Karta 1 pokazuje, jak CKE ocenia ten typ zadań, i wzorcowe odpowiedzi.

Kup pełną wersję – plik od razu na e-mail

pierwszalawka.pl/material/matura-2027-polski-podstawowa-najczestsze-zadania-e-test-historycznoliteracki-od-m